

Monika Kwiecińska

Wykorzystywanie mediów dla podniesienia bezpieczeństwa, potrzeby i sposoby realizacji

Obronność - Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Obrony Narodowej nr 3(11), 75-86

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

AUTOR

mgr Monika Kwiecińska
m.strzebska@o2.pl

WYKORZYSTYWANIE MEDIÓW DLA PODNIESIENIA BEZPIECZEŃSTWA, POTRZEBY I SPOSOBY REALIZACJI

Wstęp

Media są nieodłącznym towarzyszem życia człowieka XXI wieku. Każdego dnia docierają do nas setki tysięcy różnych informacji za pośrednictwem prasy, radia, telewizji czy Internetu. Nazywane są środkami masowego przekazu, gdyż ich przekaz jest skierowany do jak największej grupy odbiorców. W literaturze najczęściej spotykana jest następująca definicja: *środki masowego przekazu (mass media, media masowe, środki masowego komunikowania) – urządzenia, instytucje, za pomocą których kieruje się pewne treści do bardzo licznej i zróżnicowanej publiczności; prasa, radio, telewizja, także tzw. nowe media: telegazeta, telewizja satelitarna, Internet*¹. Dostarczane informacje pozwalają nam poszerzyć wiedzę o otaczającym nas świecie. Mówi się także, że oprócz znanego wszystkim monteskiuszowskiego trójpodziału władzy², media są kolejną – czwartą władzą. Nazwa ta ma swe uzasadnienie w medialnym kształtowaniu świata i potężnym wpływie mass mediów na władzę i społeczeństwo. Ze względu na siłę oddziaływania bardzo często wykorzystywane są przez osoby i podmioty będące źródłem zagrożenia dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Stąd rodzi się pytanie, czy można je wykorzystać w taki sposób, żeby przyczyniły się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa?

Media – przeznaczenie

Podstawową funkcją mediów jest dostarczanie informacji³. Przeglądając prasę, oglądając kanały informacyjne, warto zwrócić uwagę na to, że dostarczane informacje (z pierwszych stron gazet, czołówek programów informacyjnych) prezentują zazwyczaj złe wydarzenia: morderstwa, ofiary, przemoc, krew, tragedie. Istnieje popyt na tego rodzaju informacje wzmocniony przesłaniem sensacyjności, brutalności i dramatu. Ich dobór

¹ Encyklopedia Popularna PWN, Warszawa 2011, s. 997.

² Monteskiusz, *O duchu praw*, 1748, oprac. M. Szczaniecki, Warszawa 1957, tom I.

³ Szerzej: A. Kozłowska, *Oddziaływanie mass mediów*, SGH, Warszawa 2006, s. 76.

wyznacza stara reguła: *Good news is no news, no news is bad news, Bad news is good news*⁴. Dlatego też media mają znaczący wpływ na kształtowanie przekonań ludzi o negatywnych zjawiskach⁵. Jednakże ciągłe dostarczanie negatywnych informacji powoduje także inny efekt: zubożenie. Podkreśla to W. Welsh: *natarczywość medialnej prezentacji rzeczywistości nie wywołuje już poruszenia, lecz jego przeciwieństwo: zubożenie*⁶. To właśnie obojętność odbiorcy powoduje, że media prześcigają się w dostarczaniu coraz bardziej spektakularnych i okrutnych treści. Tę goniwę za brutalnością doskonale potrafią wykorzystać terroryści. Tworzy się wszechobecny szum informacyjny, z którego wyłowienie treści prawdziwych a odrzucenie „śmieci” staje się pożądaną umiejętnością.

Siła mediów tkwi w ich rolach, które podkreśla W. Jabłoński⁷:

- tłumacza rzeczywistości: wyjaśnianie powiązań pomiędzy wydarzeniami, nadanie im znaczenia tak, aby ułatwić zrozumienie przekazywanych treści;
- płaszczyzny prezentacji informacji, poglądów i opinii;
- drogowskazu rekomendującego określony sposób postępowania w określonej sytuacji;
- filtra rzeczywistości, przedstawiającego wybrane wydarzenia i sposób ich prezentacji.

Przedstawione wyżej role mediów pomagają odbiorcom zrozumieć rzeczywistość i zmniejszyć poziom niewiedzy o niej, pokazują zróżnicowane ujęcia różnych problemów i starają się wskazywać poprawny sposób ich rozwiązania. Wskazuje to na pozytywny wpływ medialnej służby dla społeczeństwa. Ich przekaz kształtuje także poglądy odbiorcy, co w negatywny sposób wykorzystują terroryści, aby wywołać oczekiwany przez nich efekt opinii publicznej – zastraszenie. Mistrzem w kreowaniu wizerunku, jest także Rosja, która, wykorzystując masowy przekaz, manipuluje wewnętrzną opinią publiczną i stara się sterować międzynarodowymi odbiorcami. Jest to negatywnie postrzegane przez zachodnie społeczeństwa, przeciwnie zaś przez obywateli Rosji.

⁴ T. R. Aleksandrowicz, *Medialność jako konstytutywne znamię aktu terrorystycznego*, [w:] K. Liedel, S. Mocka (red.), *Terroryzm w medialnym obrazie świata*, TRIO, Warszawa 2010, s. 17.

⁵ Szerzej: J. Błachut, A. Gaberle, K. Krajewski, *Kryminologia*, Arche, Gdańsk 1999, s. 414.

⁶ W. Welsh, *Estetyka poza estetyką. O nową postać estetyki*, Universitas 2005.

⁷ Por., W. Jabłoński, *Kreowanie informacji. Media relations*, PWN, Warszawa 2006, s. 56.

Wykorzystanie mediów przez terrorystów

Wolne media są nagminnie wykorzystywane przez terrorystów. Telewizja i prasa informując społeczeństwo o np. zamachach terrorystycznych, żądaniach czy działaniach terrorystów, robi to w sposób kontrolowany: przekazuje informacje, negatywnie oceniając ich postępowanie. Natomiast Internet jest nieocenzurowanym źródłem ich przekazu, gdzie pokazują sfilmowane egzekucje zakładników, filmy szkoleniowo-instruktażowe (np. jak obsługiwać raketę, dokonać ataku na budynek), czy pozyskują dochody.

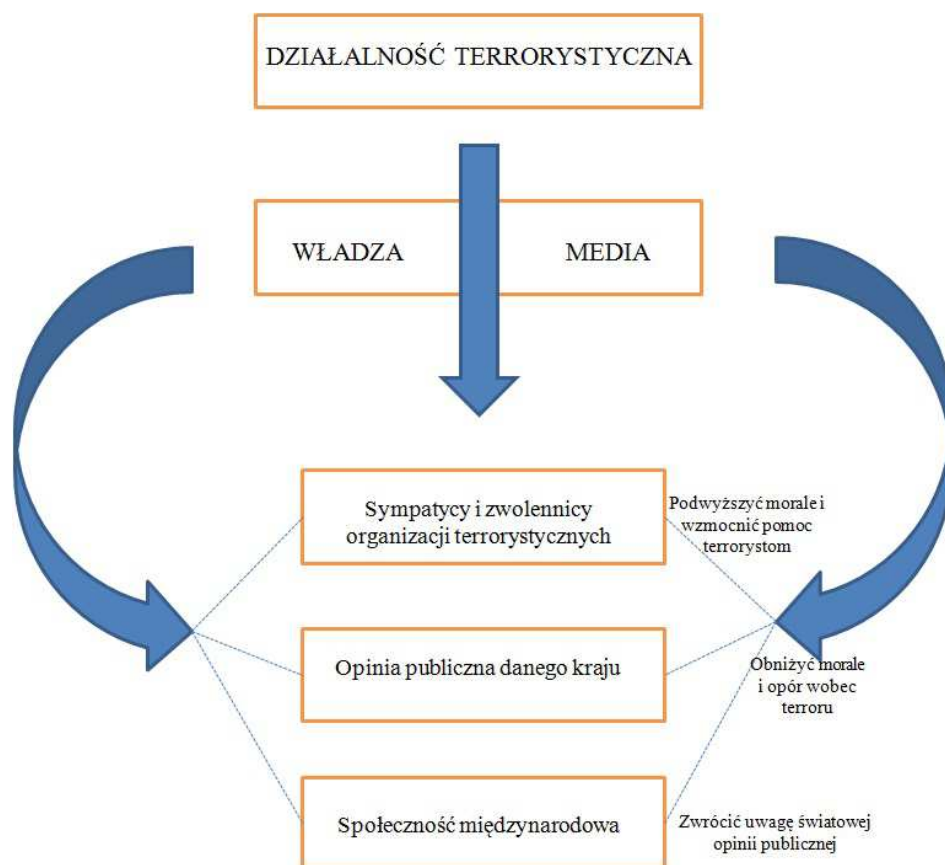
Jak podaje J. Tomasiewicz⁸ terroryści wykorzystują media na trzech płaszczyznach:

- kanał informacji i propagandy ugrupowania terrorystycznego;
- wewnętrzny system komunikacji ruchu społecznego, w imieniu którego występują terroryści;
- komercyjne środki masowego przekazu, które w pogoni za sensacją nagłaśniają akcje terrorystów.

Dotarcie do tak szerokiego grona odbiorców wymaga posługiwania się nowoczesnymi technologiami przekazywania informacji, co wskazuje na to, iż terroryści tę wiedzę opanowali i posiadają takie urządzenia mimo, iż kraje (np. Afganistan, Pakistan), w których działają niektóre grupy terrorystyczne, cechuje zacofana infrastruktura technologiczna. Nie stanowi to problemu (pozyskiwanie i wykorzystywanie nowoczesnych technologii) dla organizacji terrorystycznych funkcjonujących w krajach wysoko rozwiniętych.

Relacje pomiędzy terrorystami, mediami a opinią publiczną pokazuje rysunek 1. Wynika z niego, że terroryści poprzez media wysyłają trzy komunikaty: do swoich zwolenników, których umacniają w przekonaniu o swej sile, zastraszają opinię publiczną danego kraju i chcą zwrócić uwagę opinii międzynarodowej, podkreślając w ten sposób swoją obecność i „bohaterstwo” w walce o swoje cele, z innowiercami lub innymi przeciwnikami (np. organy polityczne). Czwarta władza staje się skutecznym narzędziem w rękach terrorystów.

⁸ J. Tomasiewicz, *Środki komunikacji w strategii oporu nakierowanego*, [w:] K. Liedel, S. Mocka (red.), *Terroryzm...*, wyd. cyt., s. 107.

Źródło: *ICT Papers on Terrorism*, The International Policy Institute for Counter – Terrorism, Jerusalem 2002, s. 27.

Rys. 1. Relacje: ataki terrorystyczne – media – ośrodki opinii publicznej – władza

Jak już podkreślano, Internet stał się ulubionym medium terrorystów ze względu na globalny zasięg. Został podstawowym środkiem komunikacji wykorzystywanym na różne sposoby⁹ np. jako:

- narzędzie propagandowe umożliwiające globalną indoktrynację przez umieszczanie ideologicznych tekstów, filmów, czy plików dźwiękowych;
- narzędzie komunikacji, wymiana informacji w każdym miejscu świata;

⁹ Por.: K. R. Damphousse, B. L. Smith, *The Internet. A Terrorism medium of the 21st Century*, [w:] H. Kushner (red.), *The future of Terrorism: Violence In the New Millenium*, Thousand Oaks 1998, s. 213-221; B. Bolechów, „Baza” w sieci. Wykorzystanie Internetu przez Al-Kaidę i jej zwolenników, [w:] K. Liedel, S. Mocka, *Terroryzm...*, wyd. cyt., s. 132-138.

- wirtualne graffiti, demonstracyjne pokazywanie propagandowych haseł;
- źródło dochodów, prośby o pomoc finansową;
- broń – cyberterrorizm;
- narzędzie rekrutacji, werbunek bojowników i chętnych do udziału w dżihadzie;
 - mechanizm dowodzenia i kontroli;
 - źródło informacji o potencjalnych celach, źródło wiedzy o infrastrukturach krytycznych krajów;
 - kradzież i manipulacja danymi;
 - mobilizacja diaspor i innych grup.

Jak uzasadniono powyżej, terroryści wykorzystują całe spectrum możliwości Internetu i pozostałych mediów do osiągnięcia swoich celów, a niektóre grupy dysponują własnymi środkami przekazu¹⁰. Ze względu na brak możliwości kontroli nad całą siecią Internetu, jej monitoring jest ograniczony. Mimo to należy podjąć wszelkie działania, których celem będzie wykorzystanie mediów w sposób pożądaný przez państwa – wyższy poziom bezpieczeństwa i ochrona swoich obywateli.

Rosja – medialny kreator wizerunku w państwie i na arenie międzynarodowej

Federacja Rosyjska jest państwem, które konsekwentnie używa mediów do budowania swojego wizerunku i osiągnięcia celów politycznych. Jest to jednak, zdaniem autorki, negatywny przykład ich wykorzystania, gdyż opiera się na fikcyjnym kreowaniu rzeczywistości ukształtowanej do osiągnięcia określonych celów Rosji. Dla poparcia swojego zdania wyszczególnię kilka przykładów manipulacji środkami masowego przekazu przez Rosję.

Konflikt czeczeński jest doskonałym przykładem wykorzystania mediów dla osiągnięcia celów politycznych federacji. Aby wytłumaczyć rosyjskie działania na terenie Czeczenii, etnoseparatystów czeczeńskich wykreowano na terrorystów identyfikowanych z radykalnymi islamistami, uporzorowano ataki terrorystyczne w Rosji i przypisano je Czeczenom¹¹. Medialne kłamstwa przyczyniły się do poparcia działań rosyjskich w Czeczenii przez tamtejszą opinię publiczną, która uznała je za słuszne.

¹⁰ K. Maniszewska, *Media – najlepsi przyjaciele terrorystów*, [w:] K. Liedel, P. Piasecka (red.), *Rola mediów w przeciwdziałaniu terroryzmowi*, Collegium Civitas, Warszawa 2009, s. 9-21.

¹¹ Por.: W. Sokała, *Strategie medialne w konfliktach asymetrycznych*, [w:] K. Liedel, S. Mocka (red.), *Terroryzm...*, wyd. cyt.; A. Litwinienko, J. Felsztyński, *Wysadzić Rosję*, Poznań 2007; K. Kraj, *Rosja w walce z terroryzmem*, Kraków 2009.

Kolejny przykład – konflikt gruziński. Według Rosji głównym agresorem, z którego strony padły pierwsze strzały, była Gruzja. Jej działania w sposób bezpośredni rzekomo godziły w bezpieczeństwo rosyjskich obywateli tam mieszkających¹². Tak wykreowane gruzińskie zagrożenie znalazło odbicie w zbrojnej reakcji Rosji jako strażnika pokoju. To także środki masowego przekazu stały się nośnikiem nowej strategii federacji – najważniejszy rosyjski interes narodowy bez tłumaczenia się przed opinią międzynarodową.

Najświeższym przykładem jest konflikt ukraiński. Rosja w mediach otwarcie głosi, iż Polska jest krajem, w którym szkolono nacjonalistów, faszystów i antysemitów ukraińskich dokonujących rebelii¹³. Pomimo obalenia Janukowycza Rosja głośno propaguje, że jest on jedynym i prawdziwym prezydentem. Znowu podjęto działania w celu ochrony obywateli rosyjskich i to dla nich przyłączono Krym do Rosji. Rosja celowo dezinformowała swoich obywateli i opinię międzynarodową dla uzasadnienia interwencji na Ukrainie, wszelkie przejawy wewnętrznego sprzeciwu – eliminowała (np. prof. A. Zubow po publikacji w prasie artykułu krytykującego interwencję Rosji na Ukrainie został zwolniony¹⁴).

Władimir Putin doskonale rozumie rolę mediów we współczesnym świecie i wykorzystuje czwartą władzę do dezinformacji i osiągnięcia celów politycznych. W negatywny sposób, patrząc z perspektywy zachodniego światopoglądu, wykorzystując mass media, stara się wykreować wizerunek protektora dbającego o los swoich obywateli za wszelką cenę. Fałszywy przekaz dociera do rosyjskich obywateli, których większość pod jego wpływem popiera kontrowersyjne poczynania władzy. Należy zwrócić uwagę na to, że większość Rosjan pozytywnie postrzega politykę i działania swojego kraju. Społeczeństwo uważa, że organy rządowe postępują właściwie, zapewniając w ten sposób poczucie bezpieczeństwa¹⁵. Naród przyzwala na oszukiwanie się lub nie jest tego świadomy, w imię ojczytych interesów, co nie jest akceptowalne w przypadku zachodnich odbiorców. Państwa nie mają bezpośredniego wpływu na rosyjskie media, ale każdy kraj powinien prostować rosyjskie doniesienia i publikować prawdę.

¹² I. Matcharashvili, *Przyczyny, przebieg i skutki, rosyjsko-gruzińskiego konfliktu z sierpnia 2008 roku (Wojna 08.08.08. która nie wstrząsnęła światem)*, rozprawa doktorska, UAM, Poznań 2011.

¹³ http://wyborcza.pl/1,75477,15906127,Rosyjskie_media__Ukraińskim_wojskiem_kieruja__Polacy.html, [dostęp: 18.05.2014].

¹⁴ <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/profesor-zubow-usuniety-z-mgimo-za-krytyke-polityki-putina/029nk>, [dostęp: 18.05.2014].

¹⁵ Zob., <http://vod.tvp.pl/audycje/publicystyka/po-prostu-program-tomasza-sekielskiego/wideo/24092014/16704474>, [dostęp: 09.12.2014].

Sposoby wykorzystania mediów do podniesienia bezpieczeństwa

W świetle nakreślonego niekorzystnego wykorzystania mediów przez terrorystów czy Rosję, wydaje się, że trudno będzie się przeciwstawić tym zjawiskom. Nieodpartą rolę stanowi tu, według autorki, głównie edukacja, rzetelność i prawdziwość przesłania środków masowego przekazu. Nie należy zapominać, że media są narzędziami, w rękach ludzi (np. dziennikarzy) i to od nich zależy przekaz. Dlatego też zmiany należy zapoczątkować od nich samych.

Pracę osób zatrudnionych w mediach – dziennikarzy, fotoreporterów, redaktorów itp. – oprócz kodeksów etycznych, które kładą nacisk na odpowiedzialność wobec społeczeństwa i zagrożenie manipulacji informacją, powinny regulować wewnętrzne kodeksy i zasady formułowania i przedstawiania informacji. Wykształcenie wzorców autoregulacji pracy dziennikarskiej i wrażliwość na sprawy społeczne pomoże we właściwy sposób realizować posłannictwo tego zawodu. Ponadto edukacja przyszłego dziennikarza powinna zawierać problematykę wspierającą bezpieczeństwo, dotyczącą kształtowania przekazu informacyjnego i postaw dziennikarza w obliczu sytuacji nadzwyczajnych. Do zewnętrznych regulacji wezwwała Rada Europy w 2005 roku w dokumencie *media i terrorizm*¹⁶. Główne zalecenia dotyczą opracowania nowego kodeksu dla dziennikarzy uwzględniającego postępowanie ze zjawiskiem terroryzmu w mediach, prowadzenia szkoleń uwzględniających postępowanie z informacjami o terroryzmie, unikania potęgowania strachu poprzez medialne doniesienia, w tym publikacji drastycznych zdjęć budujących atmosferę terroru¹⁷. Ponadto Internet powinien być podstawowym sposobem bezpośredniej komunikacji z opinią publiczną.

Priorytetową rolę powinna być współpraca rządu z mediami i konstruowanie strategii opierającej się na edukacji i profilaktyce, prowadzeniu kampanii uświadamiających społeczeństwo i objaśniających takie zjawisko jak terroryzm, redukujących strach i niewiedzę.

Strategia medialna powinna obejmować takie działania, jak¹⁸:

- przeciwdziałanie zagrożeniom w tym radykalizacji i rekrutacji do terroryzmu;
- wzmacnianie woli przeciwdziałania terroryzmowi w społeczeństwie;
- rozpowszechnianie rzetelnych informacji i edukowanie społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania terroryzmowi i innym zagrożeniom;

¹⁶ Parliamentary Assembly of Council of Europe, *Media and Terrorism*, Recommendation 1706, 2005.

¹⁷ K. Maniszewska, *Primum non nocere. Medialny obraz terroryzmu w świetle medialnych kodeksów*, [w:] K. Liedel, S. Mocka (red.), *Terroryzm...*, wyd. cyt.

¹⁸ Por., T. R. Aleksandrowicz, *Medialne aspekty...*, wyd. cyt., s. 36.

- ułatwianie rozbijania grup przestępczych i identyfikacji ich członków.

Jedną z form dialogu ze społeczeństwem o charakterze edukacyjnym może być kampania, w której informuje się społeczeństwo o formie potencjalnych zagrożeń, sposobach przygotowania i zachowania się, gdy jakieś wystąpiło, możliwościach komunikacji ze służbami zapewniającymi bezpieczeństwo, działaniach rządowych i ich dbałości o bezpieczeństwo swoich obywateli. Aktywna propaganda powinna wzbudzić w opinii publicznej akceptację dla stosowanych sił i środków bezpieczeństwa, zapewnienie, że państwo panuje nad sytuacją oraz zminimalizować trwogę i narastającą panikę. W przypadku pewności, że określone zagrożenie, np. atak terrorystyczny, wydarzy się niezbędne jest powiadomienie społeczeństwa nie tylko o zagrożeniu, ale o działaniach podjętych przez rząd. Takie stawianie sytuacji przed społeczeństwem może uratować komuś życie. Dobrze zrealizowanymi kampaniami może poszczycić się Wielka Brytania – *Jeśli coś podejrzewasz – zgłoś to. To prawdopodobnie nic, ale...*¹⁹, czy USA – *Global war on terror, Demand action from Twitter*²⁰.

Bardzo ważnym aspektem przekazu medialnego jest jego formułowanie i dobór słów. Obecnie w mediach można zauważyć nadużywanie i popularność słowa terroryzm i przypisywanie go osobom bądź zjawiskom, które nie noszą jego znamion. Zdarza się, że media traktują pewne terminy jako synonimy, choć ich znaczenie niesie odmienne przesłanie dla odbiorcy, np. partyzant, terrorysta, rebeliant, wojna, konflikt, kryzys. Dbłość o dobór słownictwa w przesłaniu okazuje się kluczem do kreowania poglądów adresatów, dlatego należy je stosować ostrożnie i adekwatnie do zaistniałych wydarzeń, a pozwoli to osiągnąć wyższy poziom poczucia bezpieczeństwa odbiorców.

Jest takie przysłowie – *mądry Polak po szkodzie* – i niestety często w Polsce tak bywa, że zapominamy lub bagatelizujemy pewne sprawy związane z bezpieczeństwem, jeśli nie czujemy bezpośredniego zagrożenia. Pojawiają się w mediach osoby, które otwarcie wytykają błędy i luki w systemie bezpieczeństwa, co skutkuje ich naprawianiem. Jednym z przykładów jest program *Po Prostu* T. Sekielskiego. W jednym z pierwszych odcinków (odcinek z 08.01.2013) przy zastosowaniu dziennikarskiej prowokacji wniesiono bombę do sejmu, nie napotykając żadnych trudności²¹. Emisja odcinka spowodowała zmianę w postrzeganiu bezpieczeństwa członków rządu, które zaczęto traktować priorytetowo. Kolejny przykład to zmiana postrzegania bezpieczeństwa po różnego rodzaju wypadkach i katastrofach nagłaśnianych przez media, np. katastrofa budowlana

¹⁹ Zob., <http://content.met.police.uk/Page/Campaigns>, [dostęp: 09.12.2014].

²⁰ Zob., <http://www.counterextremism.com/petition>, [dostęp: 09.12.2014].

²¹ Zob., <http://vod.tvp.pl/audycje/publicystyka/po-prostu-program-tomasza-sekielskiego/wideo/08012013/9638077>, [dostęp: 09.12.2014].

na Międzynarodowych Targach w Katowicach 28.01.2006 roku, czego skutkiem była nowelizacja ustawy prawo budowlane²² z naciskiem na bezpieczeństwo budynków wielkopowierzchniowych, czyli takich, w których często przebywa mnóstwo ludzi (np. galerie handlowe, hale sportowe). Medialne wytykanie błędów w systemie bezpieczeństwa może nie jest właściwym sposobem, ponieważ budzi powątpiewanie w możliwości zapewnienia przez państwo bezpieczeństwa obywatelom, jednak skutecznie mobilizuje rząd do działań i podwyższenia jego poziomu. Dbłość o wysoką jakość bezpieczeństwa (bezpieczeństwa rozumianego także w aspekcie politycznym, militarnym, ekonomicznym, społecznym, informacyjnym, kulturowym) wśród obywateli powinna być procesem ciągłym, a nie tylko nagłaśnianym przy okazji wyborów.

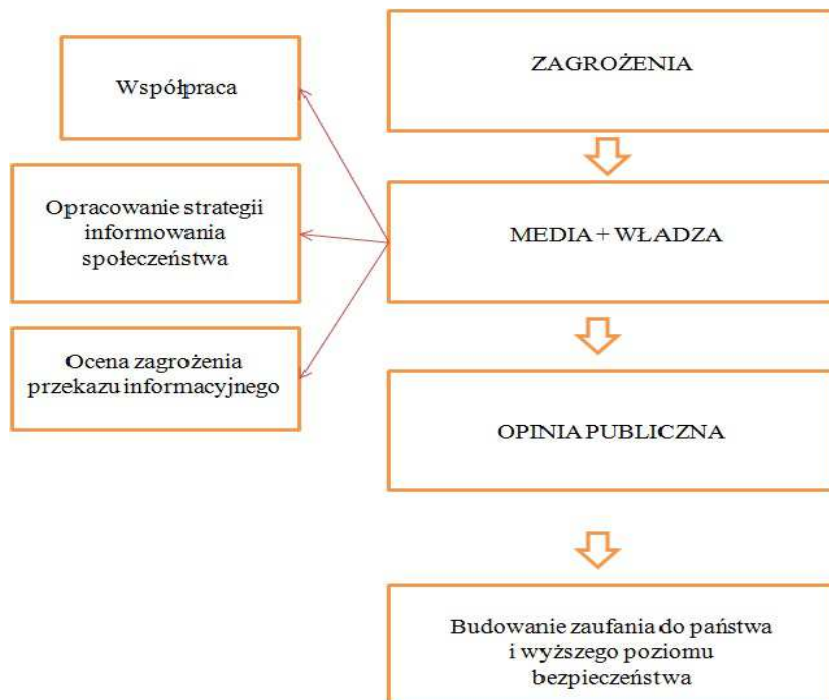
Poniżej zaprezentowano proponowany przez autorkę algorytm postępowania dotyczącego relacji pomiędzy mediami, władzą, opinią publiczną a potencjalnymi zagrożeniami. Z rysunku wynika, że ustanowienie mediów jako partnera w polityce informacyjnej i ścisła z nim współpraca uzależnia efekt komunikacji z obywatelami. Wspólne działania powinny skupiać się na zapewnieniu bezpieczeństwa i przekonania o prawidłowym postępowaniu władzy. Zastosowanie tego modelu powinno być uzależnione od charakteru sytuacji, tzn. czy współpraca przebiega w czasie pokoju, kryzysu czy wojny. Czas pokoju niesie ze sobą pewne ograniczenia tej współpracy, chociażby ze względu na wolność słowa, zakaz cenzury. Podejmowane działania powinny mieć charakter zapobiegawczy i prewencyjny, przejawiać się wzajemnym szacunkiem i zrozumieniem potrzeb obu stron²³. Mogą przybierać postać kampanii informacyjno-propagandowej, jak wspomniano wyżej, akcji edukacyjnej propagującej określone zachowania. Potrzeba długofalowego ukierunkowania tej działalności na edukację społeczeństwa, realizowaną od szkoły podstawowej po studia wyższe, by rezultatem były właściwe postawy w przypadku wystąpienia niebezpieczeństwa.

Ważniejsze jest współdziałanie w wypadku zaistnienia zagrożeń spowodowanych różnego rodzaju sytuacjami kryzysowymi lub wojennymi. Kooperacja w takich sytuacjach może ograniczyć powstały chaos, panikę, wskazać odpowiednie sposoby postępowania, zapewnić społeczeństwo o opanowaniu i radzeniu sobie władz z zaistniałą sytuacją, pomóc w stabilizacji stanu po wystąpieniu zagrożenia. Należy szukać takiej platformy współpracy z mediami, która byłaby odzwierciedleniem starań o bezpieczeństwo ludności, co stanowi wyzwanie zarówno dla władz, jak i dla środków masowego przekazu. Eksperti NATO ds. ochrony ludności i zarządzania kryzysowego przygotowali dla państw członkowskich przewodnik

²² <http://prawo.money.pl/aktualnosci/wiadomosci/arttykul/po;tragedii;w;katowicach;sejm;zmienil;prawo;budowlane,219,0,233435.html> [dostęp: 19.05.2014].

²³ Szerzej: P. Piasecka, *Dialog ze społeczeństwem i mediami: narzędzie w walce z terroryzmem?*, [w:] K. Liedel, P. Piasecka (red.), *Rola mediów...*, wyd. cyt., s. 27-29.

po informowaniu publicznym w kryzysie (*A Practical Guide to Public Information During a Crisis. Budapest Guidelines II*), który daje wskazówki do współpracy rządu z mediami w czasie pokoju i sytuacji kryzysowych²⁴. Kolejne opracowywane przez NATO wytyczne także odwołują się do takiej kooperacji, popartej wytycznymi budapesztańskimi²⁵.

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 2. Relacje pomiędzy mediami, władzą, opinią publiczną a potencjalnymi zagrożeniami

Podsumowanie

Symbioza środków masowego przekazu i społeczeństwa ma ogromne znaczenie dla zwiększenia poziomu bezpieczeństwa. Umiejętne ich wykorzystanie i ścisła współpraca na linii media – władza przynosi pożądane efekty. Rolę mediów doskonale rozumieją i posługują się nią takie pań-

²⁴ Szerzej: A. Mach, *Praktyczny przewodnik po informowaniu publicznym w kryzysie. Wytyczne budapeszteńskie II*, [w:] K. Liedel, P. Piasecka, *Rola mediów...*, wyd. cyt., s. 51-60.

²⁵ Zob., *Checklist and Non-Binding Guidelines for the Request, Reception and Provision Of International Assistance in the Event of a CBRN Incident or Natural Disaster*, www.nato.int/eadrcc/docs/checklist_eng.pdf, [dostęp: 10.12.2014].

stwa, jak: Stany Zjednoczone czy Wielka Brytania, gdzie zagrożenie np. terroryzmem jest wysoce prawdopodobne, a media stają się kanałem porozumienia z opinią publiczną. Polska nie jest bezpośrednio narażona na terroryzm, ale nie znaczy to, że jej obywatele nie powinni wiedzieć jak postępować w przypadku zaistnienia takiego zdarzenia. Bardziej narażeni jesteśmy na rosyjską agresję w wydaniu ekonomicznym i dezinformacyjnym, stąd media powinny nas uwrażliwić na zachodzące zmiany w tej kwestii.

Edukacja i profilaktyka w mediach są kluczem do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli. Nie można pozwolić na to, aby zryw informacyjny powstawał dopiero w momencie bezpośredniego wydarzenia lub po jego zaistnieniu. Ludzie czują się bezpieczniej, gdy wiedzą, w jaki sposób zapobiegać, przygotować się i reagować na zagrożenia. Od sposobu traktowania mediów w relacjach z rządem zależy efekt dialogu z opinią publiczną.

Bibliografia

1. Błachut B., Gaberle A., Krajewski K., *Kryminologia*, Arche, Gdańsk 1999.
2. Dampousse K. R., Smith B. L., *The Internet. A Terrorism medium of the 21st Century*, [w:] Kushner H. (red.), *The future of Terrorism: Violence In the New Millenium*, Thousand Oaks 1998.
3. *Encyklopedia Popularna PWN*, Warszawa 2011.
4. *ICT Papers on Terrorism*, The International Policy Institute for Counter-Terrorism, Jerusalem 2002.
5. Jabłoński W., *Kreowanie informacji. Media relations*, PWN, Warszawa 2006.
6. Kozłowska A., *Oddziaływanie mass mediów*, SGH, Warszawa 2006.
7. Kraj K., *Rosja w walce z terroryzmem*, WSiZ, Kraków 2009.
8. Liedel K., Mocka S. (red.), *Terroryzm w medialnym obrazie świata*, TRIO, Warszawa 2010.
9. Liedel K., Piasecka P. (red.), *Rola mediów w przeciwdziałaniu terroryzmowi*, Collegium Civitas, Warszawa 2009.
10. Litwinienko A., Felsztyński J., *Wysadzić Rosję*, Poznań 2007.
11. Matcharashvili I., *Przyczyny, przebieg i skutki rosyjsko-gruzińskiego konfliktu z sierpnia 2008 roku (Wojna 08.08.08., która nie wstrząsnęła światem)*, rozprawa doktorska, UAM, Poznań 2011.
12. Monteskiusz, *O duchu praw*, 1748, oprac. M. Szczaniecki, Warszawa 1957, tom I.

13. Parliamentary Assembly of Council of Europe, *Media and Terrorism*, Recommendation 1706, 2005.

14. Welsh W., *Estetyka poza estetyką. O nową postać estetyki*, Universitas 2005.

Źródła internetowe

1. <http://content.met.police.uk/Page/Campaigns>.
2. <http://prawo.money.pl/>.
3. <http://vod.tvp.pl/audycje/publicystyka/po-prostu-program-tomasza-sekielskiego/>.
4. <http://wiadomosci.onet.pl>.
5. <http://www.counterextremism.com/>.
6. <http://wyborcza.pl/>.
7. www.nato.int/.

ABSTRACT **USE OF MEDIA TO INCREASE SECURITY, NEEDS** **AND WAYS OF PERFORMANCE**

The article deals with the influence of mass media on security shaping. The way of presenting information affects its reception and public opinion building. Media's strong influence results from their explanation of reality and showing a definite attitude to a certain event. This power is understood and used by entities that impede international security. Terrorists use media to recruit allies, finance their activities and deterrence. The Russian Federation is manipulating the media and thus is trying to achieve certain political goals hiding its imperial tendencies in an imaginary media picture. Taking negative advantage of media must be opposed. Media should be cooperated with in order to increase security level through education, appropriate media strategy and accuracy. The cooperation between the government and media and building effective information policy will allow increasing security among citizens.